



TAVUK YUMURTASI SEKTÖR ARAŞTIRMA RAPORU



EYLÜL 2020

Hazırlayan

Taner HACIOĞLU

Dış İlişkiler, Sanayi ve Proje Sorumlusu

İçindekiler

Yumurta Tavukçuluğu	4
Dünya’da Yumurta Sektörü	5
Türkiye’de Yumurta Sektörü	7
Fidancılık Sektör Anket Çalışması	12
Kaynaklar	13

Tablo Listesi

Tablo 1. Tavuk Yumurtacılığı Sektörde Oluşan Girdiler ve Çıktılar	4
Tablo 2. Ükelere Göre Dünya Tavuk Yumurtası Üretim Miktarları	5
Tablo 3. Kıtalara Göre Tavuk Yumurtası Üretim Miktarları	5
Tablo 4. Ükelere Göre Tavuk Yumurtası İhracat Miktarları 0407 Koduna göre (1000 \$)	6
Tablo 5. Ükelere Göre Tavuk Yumurtası İthalat Miktarları 0407 Koduna göre (1000 \$)	6
Tablo 6. 2006 – 2019 Yılları Arasında Yumurta Sektöründe Kurulu Olan İşletme ve Kümes Sayısı	8
Tablo 7. 2019 Yılı Kümes Hayvanları Sayısı	9
Tablo 8. 2010 - 2019 Yılı Türkiye Yumurta Tavuğu ve Yumurta Üretim Rakamları	9
Tablo 9. En Çok Yumurta Tavuğuna Sahip 10 İl	10
Tablo 10. Türkiye Yumurta İhracat Verileri	10
Tablo 11. 2018 – 2019 Yılı Tavuk Yumurtaları (Gallus Domesticus) Türü İhracat Miktarları	11
Tablo 12. 2018 – 2019 Yılı Damızlık Olmayanlar, Tavuk Yumurtası, Kuluçkalık İhracat Miktarları	11
Tablo 13. 2018 – 2019 Yılı Taze Yumurtalar (Diğerleri), Diğer Kabuksuz Yumurta Sarıları İhracat Miktarları	11

1.YUMURTA TAVUKÇULUĞU

İnsanların yeterli ve dengeli beslenmesinde hayvansal kökenli gıdaların önemli yeri bulunmaktadır. Besin maddeleri sıralamasında proteinler ilk sıradadır ve günlük protein ihtiyacının yarısının hayvansal proteinlerden karşılanması gerekmektedir. İçerisindeki besin maddelerinin biyolojik değeri dikkate alındığında yumurtanın en ucuz gıdalardan biri olduğu söylenebilmektedir. Yumurta, ucuz, sağlıklı, ekonomik ve kısa zamanda üretilebilmesi ve insanlardaki protein açığının kapatılması açısından oldukça önemli bir üründür.

Yumurta proteini, insanların gıda maddeleri ile alması gereken aminoasitleri tamamını içermektedir. Günde iki adet yumurtanın tüketilmesi yetişkin bir insanın ihtiyacı olan hayvansal proteinin yaklaşık yarısını karşılayabilmektedir. Ayrıca yumurtanın kalori değeri oldukça düşüktür (80-85 kcal). Yumurta sarısı demir, kalsiyum, bakır, çinko, A, D ve B vitaminleri bakımından da zengindir. 2009 Dünya Gıda ve Tarım Örgütü (FAO)'nun verilerine göre Türkiye’de kişi başına yılda 9,4 kg yumurta tüketilerek kişi başına günlük alınması gereken hayvansal proteinin 3 gramını yumurtadan sağlanmışır.

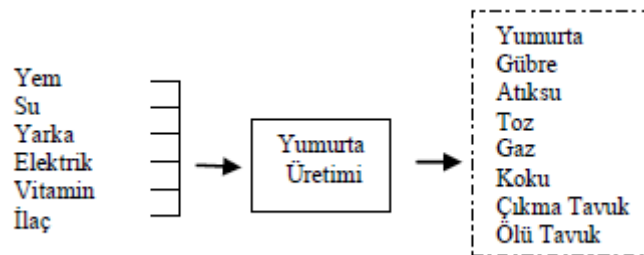
Yumurta tavukçuluğuna başlamak için üretici genelde 16 haftalık “yarka” denilen dişi tavukları alıp kümesini doldurur. Yumurtacı işletmeler, genelde üst üste 2-3 hatta bazen 4-5 kafes şeklinde yer alır. Bu kümesler yumurta tavuğu ile doldurulup, hayvanlar sürekli yem tüketip yumurtlamaktadır.

Yumurta tavukçuluğunda 1 kg. yumurta için harcanan yem miktarı da 2,1-2,2 kg civarındadır. Tavukçulukta beslenme, üretimin karlı olabilmesi açısından ayrı bir önem taşımaktadır. Çünkü tavukçuluk işletmelerinde yapılan tüm harcamaların yaklaşık %70’ni yem harcamaları oluşturmaktadır. Yumurta tavukçuluğunda başarılı sayılmak için aşağıdaki kıstaslar önem arz etmektedir.

- Tavuk başına yıllık yumurta verimi en az 280 adet olmalıdır.
- 1 Kg. yumurta için yedirilen yem miktarı 2,0-2,2 Kg. olmalıdır.
- Yumurtlama döneminde aylık ölüm oranı en çok %1 olmalıdır.
- Çok küçük veya satışa uygun olmayan yumurta oranı en fazla %5 olmalıdır.
- Kırık yumurtaların oranı %2’yi geçmemelidir.

Bu hedeflere ulaşabilmek için;

- Yüksek verimli ırklar seçilmelidir.
- Besin maddelerince iyi dengelenmiş karma yemler kullanılmalıdır.
- Pazar şartları iyi takip edilmelidir.
- Tavuklar 19 aylık olduktan sonra verim dışı bırakılmalıdır.



Tablo 1. Tavuk Yumurtacılığı Sektörde Oluşan Girdiler ve Çıktılar

2. DÜNYA'DA YUMURTA SEKTÖRÜ

Dünyada 2014 yılı GSMH değeri 78,1 trilyon dolar olup; bunun 3,3 trilyon dolarını tarım sektörü oluşturmuştur. 2014 yılı toplam tarımsal üretim değeri ise 3,1 trilyon olarak gerçekleşmiş olup tarımsal üretim değerinin 221,7 milyar dolarlık kısmını (%7,1), kanatlı eti üretimi (tavuk, hindi, ördek, kaz ve bec tavuğu) ile 132 milyar dolarlık kısmını (% 4,3) yumurta (kabuklu) oluşturmuştur. Aynı yıl itibariyle tavuk eti üretim değeri 190,7 milyar dolarken, tavuk yumurtası üretim değeri 107,5 milyar dolardır. Kanatlı hayvan grubuna tavuk, hindi, kaz, ördek gibi çeşitli hayvan türleri girmekle beraber, dünyada eti ve yumurtası için ağırlıklı olarak tavuk yetiştirilmektedir.

Dünya yumurta üretimi 2016 yılında 76 milyon tona ulaşmıştır. Bu üretimin %35'sini tek başına karşılayan Çin en önemli yumurta üreticisidir. ABD ise toplam üretimin % 8,4'lük kısmını oluşturarak ikinci büyük yumurta üreticisi konumundadır. Hindistan, Meksika, Brezilya, Japonya, Rusya ve Endonezya da diğer önemli yumurta üreticisi ülkelerdendir. Türkiye, tavuk yumurtası üretimi sıralamasında 962 bin ton tavuk yumurtası üretimi ile dünyada 9. sırada yer almıştır.

Yıl	Çin	ABD	Hindistan	Meksika	Brezilya	Japonya	Rusya	Endonezya	Türkiye	Diğer	DÜNYA
2000	18.547	5.017	2.035	1.788	1.509	2.535	1.894	642	844	16.323	51.134
2005	20.724	5.350	2.568	2.025	1.674	2.481	2.049	856	753	18.200	56.680
2010	23.483	5.437	3.378	2.381	1.948	2.515	2.260	1.121	740	20.971	64.234
2011	23.897	5.475	3.466	2.459	2.036	2.482	2.283	1.027	810	21.556	65.491
2012	24.320	5.589	3.655	2.318	2.083	2.506	2.333	1.139	932	22.215	67.090
2013	24.446	5.778	3.835	2.516	2.171	2.521	2.283	1.223	1.031	22.881	68.685
2014	24.598	5.974	4.111	2.567	2.240	2.501	2.313	1.244	1.072	23.485	70.105
2015	25.493	5.757	4.317	2.653	2.260	2.520	2.357	1.372	1.045	24.323	72.097
2016	26.500	6.038	4.561	2.720	2.305	2.562	2.412	1.485	1.122	24.475	74.180
2017	26.693	6.309	4.847	2.771	2.528	2.601	2.483	1.527	1.205	24.317	75.281
2018	26.956	6.466	5.236	2.871	2.665	2.627	2.486	1.644	962	24.856	76.769

Tablo 2. Ülkelere Göre Dünya Tavuk Yumurtası Üretim Miktarları

Yumurta üretimi kıta bazında incelendiğinde, 76 milyon tonluk üretimin yaklaşık % 60 kısmını Asya kıtası gerçekleştirmektedir. Amerika kıtası % 21 ve Avrupa kıtası % 14'lük üretim payları ile Asya kıtasını takip etmektedir.

Yıl	Miktar (1000 Ton)	Pay (%)
Asya	45.899	59,79
Amerika	16.274	21,23
Avrupa	11.073	14,4
Afrika	3.179	4,14
Okyanusya	343	0,44
DÜNYA	76.768	100

Tablo 3. Kıtalar Göre Tavuk Yumurtası Üretim Miktarları

Dünyada 2019 yılında yaklaşık yaklaşık olarak 4 milyar dolarlık yumurta ihracatı gerçekleştirilmiştir. Bu ihracatın %19'unu karşılayan Hollanda, 782 milyon dolarlık yumurta ihracatı ile lider konumdadır. Dünya yumurta ihracatının %7,43'lük kısmını karşılayan Türkiye, 295 milyon dolarlık ihracat ile 3. sırada kendine yer bulmuştur. Diğer önemli ülkeler ise A.B.D., Polonya, Almanya, İspanya ve Fransa'dır. Ülkelerin yıllar itibariyle ihracat miktarları incelendiğinde; Türkiye son dört yıllık süreçte yerini korumuştur.

Sıra	İhracatçı Ülke	2015	2016	2017	2018	2019
1	Hollanda	650.803	710.401	720.812	836.681	782.503
2	USA	515.317	440.055	419.393	457.326	459.236
3	Türkiye	273.457	289.456	376.146	430.249	295.066
4	Polonya	278.352	223.304	355.849	291.798	292.293
5	Almanya	284.493	284.872	299.564	308.855	277.664
6	İspanya	202.323	149.742	165.753	179.042	176.495
7	Fransa	177.505	162.743	180.904	180.773	170.937
8	Çin	174.262	168.951	162.375	167.977	169.073
9	Belçika	172.516	159.026	170.128	198.701	163.684
10	Malezya	126.076	114.609	111.604	145.116	146.104
Diğer		1.307.288	969.273	1.023.794	1.144.500	1.033.671
World		4.162.392	3.672.432	3.986.322	4.341.018	3.966.726

Tablo 4. Ülkelere Göre Tavuk Yumurtası İhracat Miktarları 0407 Koduna göre (1000 \$)

Dünyada 2019 yılında yaklaşık yaklaşık olarak 4 milyar dolarlık yumurta ithalatı gerçekleştirilmiştir. İthalat alımının %15,5'ini karşılayan Almanya, 617 milyon dolarlık yumurta ithalatı ile lider konumdadır. Dünya yumurta ithalatında %10,6 pay ile Hollanda ve % 7,69'luk pay ile Rusya Almanya'yı takip etmektedir. Çin, Irak, Meksika ve Belçika da tavuk yumurta ithalatı yapan diğer önemli ülkelerdir.

Sıra	İthalatçı Ülke	2015	2016	2017	2018	2019
1	Almanya	639.372	650.730	683.949	755.778	617.604
2	Hollanda	272.448	320.392	343.604	404.883	422.303
3	Rusya	268.640	222.741	213.762	255.906	306.841
4	Çin	204.562	183.942	190.881	228.301	226.059
5	Irak	383.052	323.878	402.681	396.694	204.163
6	Meksika	180.750	167.553	169.265	173.403	181.056
7	Belçika	119.316	136.314	164.328	162.797	160.410
8	Singapur	119.853	112.958	109.254	134.164	147.181
9	Fransa	110.968	93.714	123.836	110.328	101.251
10	Kanada	160.208	81.344	87.564	105.003	84.331
Diğer		1.698.104	1.374.946	1.508.290	1.666.692	1.536.378
Dünya		4.157.273	3.668.512	3.997.414	4.393.949	3.987.577

Tablo 5. Ülkelere Göre Tavuk Yumurtası İthalat Miktarları 0407 Koduna göre (1000 \$)

3. TÜRKİYE’DE YUMURTA SEKTÖRÜ

Tavukçuluk önemli bir endüstri sektörü olmuş ve halen ilerlemesini devam ettirmektedir. Türkiye tavuk sektörü sürekli büyüyen, ihracatını hızlı bir şekilde artıran, yoğun istihdam sağlayan ve tarımı destekleyen yapısıyla Türk ekonomisine önemli ölçüde katma değer sağlayan sektörlerden biridir. 1970’li yıllarda aile işletmeciliği şeklinde gerçekleştirilen tavuk sektörü 1980’li yıllarda sözleşmeli üretim modeline de geçilmesi ve 1990’lı yıllarda yapılan yatırımlarla gelişmeye başlamıştır.

Yumurta üretimi tavukların yanı sıra hindi, kaz, bıldırcın ve ördek gibi kanatlılardan yapılmaktadır. Ancak büyük miktarda ticareti yapılan ve tüketime sunulan yumurta tavuk yumurtası olup az sayıda bıldırcın yumurtası da piyasada yer almaktadır.

Yumurta tavukçuluğunda, önceki yıllarda sektör büyük oranda çok katlı kafeslerde üretim yapmaktayken günümüzde değişen trendler ile birlikte artık alternatif (kafessiz) sistemler de üretimde yerini almaktadır. Ayrıca mevcut kafeslerin yerine zenginleştirilmiş kafeslerin kullanımı başlamıştır. Yeni kurulacak yumurta üretim tesislerinde hayvan refahını dikkate alan ve AB’ye uyum kapsamında öngörülen zenginleştirilmiş kafeslerin kullanımı zorunlu hale getirilmiştir.

22 Kasım 2014 tarihli “Yumurtacı Tavukların Korunması İle İlgili Asgari Standartlara İlişkin Yönetmelik” uyarınca halen kurulu tesislere ise zenginleştirilmiş kafeslere geçmek üzere 2023 yılına dek ek süre verilmiştir. Bu kapsamda kafeste üretim giderek azalırken, kafessiz sistemler tam tersine belirgin bir şekilde artış göstermektedir. Yönetmelikler uyarınca zenginleştirilmiş kafeslerin kullanılmasıyla birlikte kafes boyutlarının büyümesi, birim alanda daha az sayıda tavuk barındırma sonucunu ortaya çıkaracaktır. Bu yüzden kurulu kafes sistemlerindeki hayvan sayısında bir azalma olmaması için yeni yönetmeliğe uygun ilave kümesler kurulmasıyla beklenen üretim artışı devam ettirilebilecektir. Aksi takdirde sektörün büyümesi ve ihracattaki lider ülke pozisyonunun korunması zorlaşacaktır.

Türkiye’de yumurta sektörü de son yıllarda göstermiş olduğu ilerleme ile dünyanın dikkatini çekmekte ve dünya yumurta üretimi içerisinde konumunu korumaktadır. Yumurta sektörü 2019 yılında 2.837 adet işletme sayısı ve 5.058 adet kümes sayısı sürekli gelişme ve büyüme yolundadır. Yumurta tavuğu işletmelerinin son yıllarda kapasitelerini artırdığı, çok küçük işletmelerin kalmadığı görülmektedir.

Yıllar	İşletme Sayısı	Kümes Sayısı
2006	1.304	3.284
2007	1.195	3.289
2008	1.075	3.059
2009	1.078	3.120
2010	1.072	3.162
2011	1.042	3.044
2012	1.050	3.243
2013	994	3.103
2014	1.046	3.141
2015	1.113	3.229
2016	1.698	3.616
2017	2.053	4.025
2018	2.715	5.066
2019	2.837	5.058

Tablo 6. 2006 – 2019 Yılları Arasında Yumurta Sektöründe Kurulu Olan İşletme ve Kümes Sayısı

Türkiye’de yumurta üretimi ile tavuk eti üretimi arasında yapısal olarak farklılıklar vardır. Etlik piliç üretiminde yaygın olarak görülen entegre üretim yapısına yumurta tavukçuluğunda pek rastlanılmamaktadır. Bu nedenle yumurta tavukçuluğundaki işletmeler daha bağımsız olup; metropollere yakın yerlerde yoğunlaşsa da Türkiye’nin her tarafına yayılmış durumdadır.

Yumurta tavukçuluğu, insan beslenmesinde temel bir gıda olan yumurtanın üretimi açısından çok önemli bir yetiştiricilik faaliyetidir. İnsanların yeterli ve dengeli beslenmesinde hayvansal kökenli gıdaların önemli yeri bulunmaktadır. Zengin bir protein kaynağı olan yumurta; birçok vitamin ve minerali içerdiği için sağlıklı beslenmede büyük rol oynamaktadır. Yumurtanın ucuz bir protein kaynağı olması, kolay ulaşılabilir olması ve kolay hazırlanması; tercih edilme sebeplerindendir.

Türkiye kümes hayvan varlığı yıllar itibariyle önemli derecede artış göstermiş olup; 2010 yılında 70,9 milyon olan yumurta tavuğu sayısı yaklaşık %70’lik bir artışla 2019 yılında 120 milyon âdete ulaşmıştır. 2015 yılı itibariyle Türkiye’de 75 adet kuluçkahane, 354 işletmeye ait 2390 adet damızlık kümesi, 9676 işletmeye ait 14415 etlik kümes ve 1113 işletmeye ait 3229 yumurtacı kümes varlığı bulunmaktadır (TUİK, 2016). Türkiye’de 2015 yılı kümes hayvan sayısının %98,2’si tavuk türlerinden oluşmaktadır. Bu türlerin %63,6’i et tavuğu, %34,6’sını ise yumurta tavuğudur.

Hayvan Türleri	Miktar	Pay (%)
Et Tavuğu	221.841.860	63,6
Yumurta Tavuğu	120.725.299	34,6
Hindi	4.541.102	1,32
Kaz	1.157.049	0,33
Ördek ve Beç Tavuğu	519.575	0,15
Kümes Hayvanları	348.784.885	100

Tablo 7. 2019 Yılı Kümes Hayvanları Sayısı

2010 yılından itibaren yumurta tavuğu sayısı ve tavuk yumurtası sayısında devamlı bir artış meydana gelmektedir. 2010 yılında Türkiye genelinde yaklaşık 71 milyon yumurta tavuğu mevcudiyeti bulunurken, 2019 yılı itibari ile bu sayı % 69'luk bir artış ile 120 milyon rakamına ulaşmıştır. Tavuk yumurtası sayısı da buna paralel olarak artmış, 2010 yılındaki 12 milyarlık yumurta üretimi 20 milyara dayanmıştır.

Yıl	Yumurta Tavuğu Sayısı	Tavuk Yumurtası (adet)
2010	70.933.660	11.840.397.000
2011	78.956.861	12.954.686.000
2012	84.677.290	14.910.773.000
2013	88.720.709	16.496.751.000
2014	93.751.470	17.145.388.000
2015	98.597.340	16.727.509.000
2016	108.689.236	18.097.605.000
2017	121.556.027	19.281.196.000
2018	124.054.810	19.643.711.000
2019	120.725.299	19.898.126.000

Tablo 8. 2010 - 2019 Yılı Türkiye Yumurta Tavuğu ve Yumurta Üretim Rakamları

Türkiye yumurta tavuğu sayısı iller bazında incelendiğinde, 15,9 milyon adet ile %13,2'lik paya sahip olan Afyon ilk sırada yer almaktadır. Afyon'u 12,5 milyon adet ile Konya, 11,9 milyon adet ile Manisa izlemektedir. 2019 yılında Balıkesir ili genelinde toplam yetiştirilen yumurta tavuğu sayısı 6.573.494 adet ile iller sıralamasında 6. sıraya yerleşmiş ve Türkiye ihtiyacının % 5,45'lik kısmını karşılamıştır.

	İl	Yumurta Tavuğu Sayısı
1	Afyonkarahisar	15.975.022
2	Konya	12.565.621
3	Manisa	11.937.402
4	Bursa	7.825.840
5	İzmir	7.707.068
6	Balıkesir	6.573.494
7	Gaziantep	4.688.338
8	Ankara	4.404.361
9	Kayseri	4.360.133
10	Bolu	3.679.895
	DİĞER	41.008.125
	TOPLAM	120.725.299

Tablo 9. En Çok Yumurta Tavuğuna Sahip 10 İl

Türkiye yumurta ihracatı incelendiğinde, özellikle 2010 yılından itibaren katlanarak artan ihracat rakamları görülebilmektedir. 2000 yılında toplam 3.365 ton olan kuş ve kümes hayvanlarının kabuklu ve kabuksuz yumurta ihracatı 2017 yılında 103 kat artarak 348.463 tona ulaşmıştır. Gerçekleşen ihracatın rakamsal değeri incelendiğinde, 2000 yılında 3.650.000 \$ olan ihracat değeri, 2017 yılında 37,6 milyon \$ olarak gerçekleşmiştir.

YIL/GTİP	İhracat Miktarı (Ton)		İhracat Değeri (bin dolar)	
	0407	0408	0407	0408
2000	3.356	9	3.629	21
2005	10.824	0	18.505	1
2010	131.588	1	156.169	8
2011	206.281	1	284.054	3
2012	244.677	12	350.482	28
2013	281.399	0	406.159	1
2014	289.778	11	401.829	119
2015	218.048	3	273.457	11
2016	289.366	1	289.410	13
2017	348.439	24	376.146	45

Tablo 10. Türkiye Yumurta İhracat Verileri

0407; Kuş ve kümes hayvanlarının kabuklu yumurtaları

0408; Kuş, kümes hayvanlarının kabuksuz yumurtaları ve yumurta sarıları

2018 – 2019 yıllarına ait tavuk yumurtaları (Gallus Domesticus) türünün ihracat rakamları incelendiğinde, 2019 yılında ihracat kısıtlaması nedeniyle ihracat düşüşü yaşanan Irak pazarı, 33 milyon \$ ile ilk sıradaki yerini korumuştur. İhracat rakamlarında Irak'ı ,sırası ile Kuveyt, Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri takip etmiştir. Türkiye yumurta ihracatının ana pazarı Ortadoğu ve Körfez ülkeleri oluşturmaktadır.

SIRA	ÜLKE	2018		2019		Değişim	
		Miktar (kg)	Tutar (\$)	Miktar (kg)	Tutar (\$)	Miktar (kg)	Tutar (\$)
1	IRAK	116.457.790	111.001.091	37.046.425	33.509.142	-68,19	-69,81
2	KUVEYT	594.505	924.271	19.338.423	14.310.575	3.152,86	1.448,31
3	KATAR	4.669.861	5.253.290	8.668.938	7.729.097	85,64	47,13
4	BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ	4.763.305	5.527.434	8.289.848	7.280.847	74,04	31,72
5	SURİYE	125.892	117.699	8.625.818	5.902.048	6.751,76	4.914,53
6	UMMAN	1.502.894	1.666.012	2.863.593	2.222.949	90,54	33,43
7	DUBAİ	78.704	82.838	883.634	908.412	1.022,73	996,61
8	BAHREYN	1.525.902	1.638.944	1.078.774	885.056	-29,30	-46,00
9	İRAN (İSLAM CUM.)	3.062.508	3.425.150	514.040	477.416	-83,22	-86,06
10	SUUDİ ARABİSTAN	3.230.339	3.195.268	375.162	319.532	-88,39	-90,00
11	SOMALI	411.308	428.597	237.429	198.277	-42,27	-53,74
12	AFGANİSTAN	552.890	506.069	302.950	164.688	-45,21	-67,46
13	AZERBAIJAN-NAHÇIVAN	482.034	428.488	111.290	80.565	-76,91	-81,20
14	SIERRA LEONE			54.413	42.249		
15	MALDİV ADALARI	26.681	29.040	27.105	26.183	1,59	-9,84
16	MALEZYA			27.518	23.382		
17	EKVATOR GİNESİ			28.142	19.660		
18	BİRLEŞİK DEVLETLER			72	876		
19	BİRLEŞİK KRALLIK	509	2.367			-100,00	-100,00
20	LİBYA	697.054	682.611			-100,00	-100,00
21	YUNANİSTAN	18.200	19.572			-100,00	-100,00
TOPLAM		138.200.375	134.928.740	88.473.573	74.100.952	-35,98	-45,08

Tablo 11. 2018 – 2019 Yılı Tavuk Yumurtaları (Gallus Domesticus) Türü İhracat Miktarları

SIRA	ÜLKE	2018		2019		Değişim	
		Miktar (kg)	Tutar (\$)	Miktar (kg)	Tutar (\$)	Miktar (kg)	Tutar (\$)
1	IRAK			91.854	178.560		
2	AZERBAIJAN-NAHÇIVAN	354.215	1.220.188	191.903	577.356	-45,82	-52,68
3	IRAK	193.270	763.074	364.703	1.084.622	88,70	42,14
4	KATAR	885	4.950	1.382	7.010	56,16	41,61
5	SURİYE	46.462	118.188	7.430	17.900	-84,01	-84,85
TOPLAM		594.832	2.106.400	657.272	1.865.448	10,4	-11,4

Tablo 12. 2018 – 2019 Yılı Damızlık Olmayanlar, Tavuk Yumurtası, Kuluçkalık İhracat Miktarları

SIRA	ÜLKE	2018		2019		Değişim	
		Miktar (kg)	Tutar (\$)	Miktar (kg)	Tutar (\$)	Miktar (kg)	Tutar (\$)
1	BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ	4.106	25.714	4.472	28.240	8,91	9,82
2	BAHREYN	2.081	8.559	1.030	4.570	-50,50	-46,61
3	DUBAİ			384	3.106		
4	GÜRCİSTAN			650	2.374		
5	SUUDİ ARABİSTAN	118	2.999	84	579	-28,81	-80,70
6	BİRLEŞİK KRALLIK	522	3.313			-100,00	-100,00
7	EGE SERBEST BÖLGE	120	333			-100,00	-100,00
8	KATAR	26.700	43.238			-100,00	-100,00
TOPLAM		33.647	84.156	6.620	38.868	-80,32	-53,8

Tablo 13. 2018 – 2019 Yılı Taze Yumurtalar (Diğerleri), Diğer Kabuksuz Yumurta Sarıları İhracat Miktarları

5. FİDANCILIK SEKTÖR ANKET ÇALIŞMASI

Bandırma Ticaret Odası'nda kayıtlı bulunan aktif 24 adet yumurta üretimi yapan yumurta ticareti gerçekleştiren firma bulunmaktadır. Fidan üreten işletmelere Google Form vasıtasıyla fidancılık sektörü ile alakalı sorunları ve beklentilerine yönelik anket düzenlenmiş, gelen yanıtlara göre yapılabilecek faaliyetler belirtilmiştir. İlgili firmalardan online ortamda yanıt alınamamıştır.

KAYNAKLAR

- Yumurta Tavukçuluğunda Kullanılan Yetiştirme Sistemleri, Yasin BAYKALIR Ülkü Gülcihan ŞİMŞEK, F.Ü.Sağ.Bil.Vet.Derg. 2014; 28 (2): 93 – 98.
- Kanatlı Hayvancılık Sektör Raporu, Uz. Abdullah EŞİDİR, Uz. Lokman PİRİM, Fırat Kalkınma Ajansı
- Bir yumurta tavukçuluğu işletmesinin yaşam döngüsü değerlendirmesi, İlker KILIÇ, Süleyman KARAMAN, AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT FAKÜLTESİ DERGİSİ (2014) 27(2): 107-112
- Türkiye’de Tavuk Yumurtası Mevcut Durumu ve Üretim Öngörüsü, Zehra ÇİÇEKGİL, Ebru YAZICI, TEAD, 2016; 2(2): 26-34
- TUİK İstatistik
- Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü, (fao.org, Erişim Tarihi – 08.07.2020)
- Trademap.org (Erişim Tarihi – 08.07.2020)
- Ege İhracatçılar Birliği, Su Ürünleri ve Hayvansal Mamüller İhracat Rakamları
- T.C. Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Tohumluk Tescil ve Sertifikasyon Merkez Müdürlüğü, 2018 Yılı Faaliyet Raporu
- TUİK Dış Ticaret İstatistikleri
- TÜRKTOB Verileri
- Kanatlı Hayvancılık Sektör Politika Belgesi 2018 – 2022, Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü (TAGEM), Ankara, 2018.
- T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Verileri